

MUNI
MED

OPZ I

Přednáška 1 - Veřejné zdraví a veřejné
zdravotnictví

Michal Košík

Zdraví

stav plné tělesné, duševní a sociální pohody a nikoli jen jako nepřítomnost nemoci či vady (WHO, 1946)

Veřejn é zdraví

Věda zlepšování lidského zdraví
skrže organizované snahy a
informovaná rozhodnutí
společnosti.

"the science and art of preventing
disease", prolonging life and
improving quality of life through
organized efforts and informed
choices of society, organizations,
communities and individuals.

Organizovaná snaha

Snaha na úrovni společnosti

Aby nemoci vůbec nevznikali
Aby se nemoci nešířili příliš rychle
Aby se nemocní dostali k té správné péči
včas

Snaha na úrovni jednotlivce

Odpovědnost za své vlastní zdraví
Ke správným rozhodnutím jsou
potřebné správné informace

Snaha na úrovni zdravotnictví

Efektivní organizace zdravotní péče
Pořád se zlepšující kvalita zdravotní péče

Populační přístup ke zdraví lidí

Uvážlivá aplikace metod sociální regulace, jako je např.

- legislativa a právo,
- ekonomické nástroje,
- chova a vzdělávání,
- Politika a činnost veřejné správy,
- ch iniciativ
- média.

Přijímaná opatření musí dbát na názory, přání i potřeby lidí a měla by t průběžně hodnocena i následně modifikována tak, aby co nejlépe sloužila.

- Holčík, Čeladová (2018)

Zdravotnictví a Systém ochrany a podpory zdraví

System ochrany zdraví vs. System zdravotní péče

System ochrany zdraví

Organizace a organizované činnosti, jejichž cíl je podpořit, ochránit nebo udržet zdraví (WHO).

Snaha o ovlivnění **determinant zdraví** a činnosti s přímým dopadem na zdraví

System zdravotní péče (zdravotnictví)

Soustavu sestávající ze všech organizací, institucí a zdrojů, které jsou určeny k výkonu zdravotnických činností.

Zdravotnické činnosti jsou takové aktivity, jejichž primárním účelem je zlepšení zdraví (cit. Čeledová, Holčík)

System ochrany a podpory zdraví (definice WHO)

THE WHO HEALTH SYSTEM FRAMEWORK

SYSTEM BUILDING BLOCKS

SERVICE DELIVERY

HEALTH WORKFORCE

INFORMATION

MEDICAL PRODUCTS, VACCINES & TECHNOLOGIES

FINANCING

LEADERSHIP / GOVERNANCE

ACCESS

COVERAGE

QUALITY

SAFETY

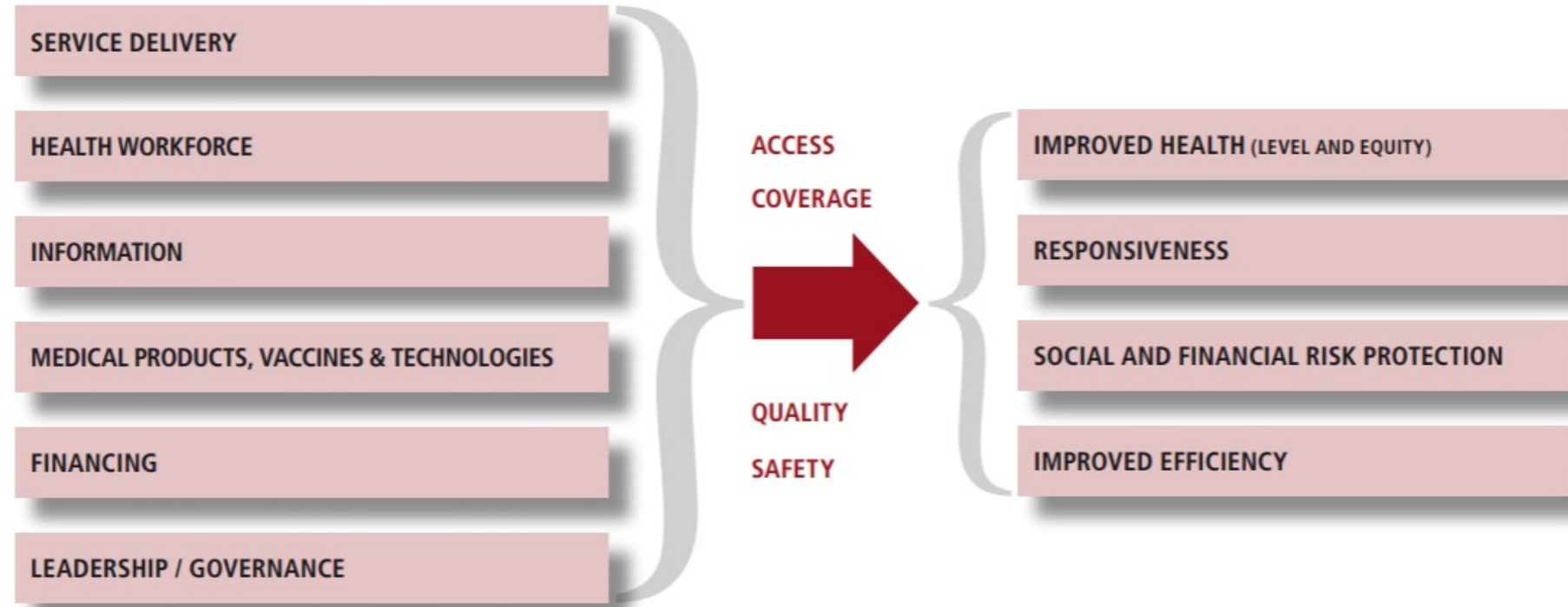
OVERALL GOALS / OUTCOMES

IMPROVED HEALTH (LEVEL AND EQUITY)

RESPONSIVENESS

SOCIAL AND FINANCIAL RISK PROTECTION

IMPROVED EFFICIENCY

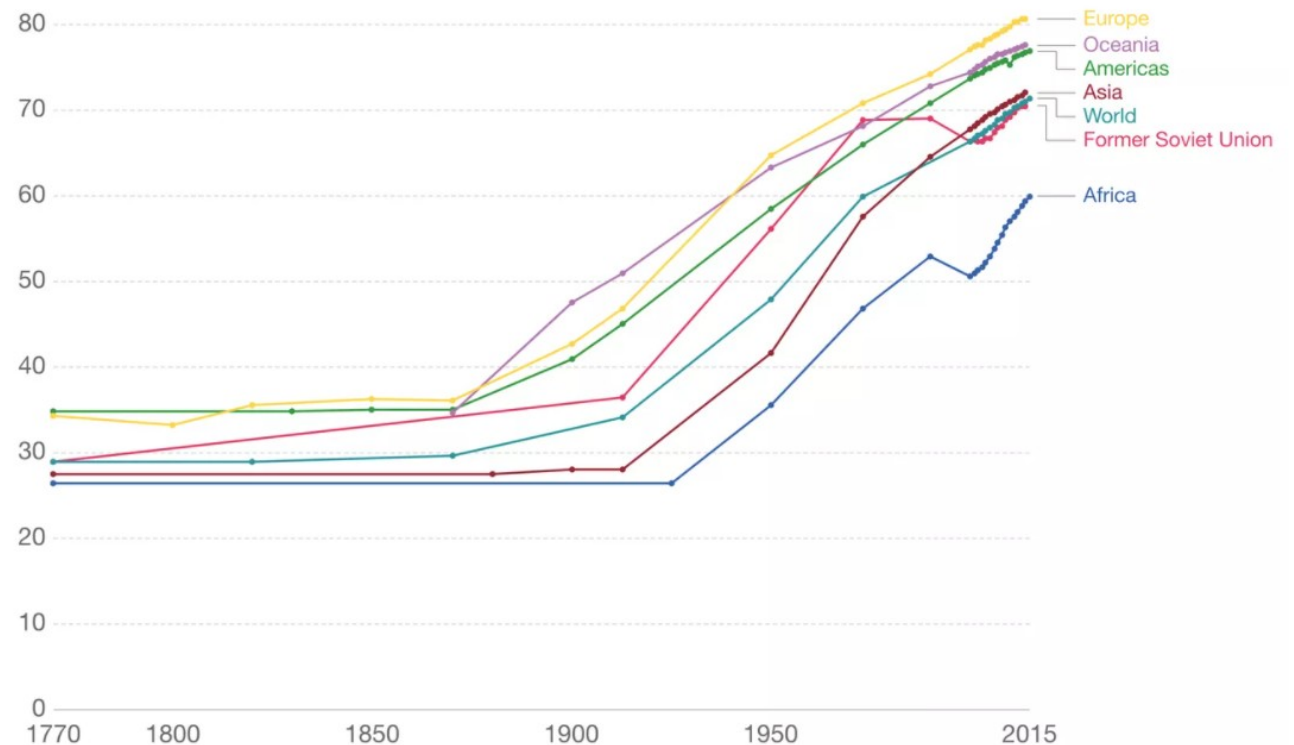

Zdraví populace jako organizovaná snaha

- Nový společenský institut
- Německo – konec 19 století
- Jiné státy – první polovina 20. století

Life expectancy globally and by world regions since 1770

Source: Life expectancy – James Riley for data 1990 and earlier; WHO and World Bank for later data (by Max Roser)
OurWorldInData.org/life-expectancy/ • CC BY-SA

Zdravotní systém jako nástroj k realizaci lidských práv

UNITED
NATIONS

Článek 25

(1) Každý má právo na takovou životní úroveň, která by byla s to zajistit jeho zdraví a blahobyt i zdraví a blahobyt jeho rodiny, počítajíc v to zejména výživu, šatstvo, byt a lékařskou péči, jakož i nezbytná sociální opatření; má právo

POSLANECKÁ SNĚMOVNA
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD

Článek 31

Každý má právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.

Pozice lékaře/ZP ve veřejném zdraví

Odpovědnost vůči svým pacientům

- Pacient je součástí populace
- Správně informovat o prevenci a životním stylu

Odpovědnost vůči systému

- Každý zdravotník je součástí většího systému
- Musí se v systému (nejen) zdravotní péče orientovat, tak aby mohl efektivně jednat a přispíval k efektivitě systému

MUNI
MED

Veřejné zdraví jako vysokoškolský předmět a
vědní disciplína

Tradiční pojetí (střední Evropa)

- Hygiena
- Epidemiologie
- Mikrobiologie
- Ochrana zdraví při práci

Ochrana zdraví

Ochrana před nakažlivými nemocemi

Ochrana před nepříznivými vlivy životního prostředí

Podpora zdraví

Opatření vedoucí ke správnému životnímu stylu.

Informovanost veřejnosti

Veřejná politika směrem ke zdraví

Prevence

Veřejné zdravotnictví

Organizace zdravotní péče

Respekt k právům pacienta

Financování

Efektivní nakládání se zdroji

Kvalita zdravotní péče

Systemová opatření vedoucí k co nejvyšší úrovni zdravotních služeb

Veřejné zdraví na MU

OPZ I – Epidemiologie (1 .semester)

- Základní koncepty
- Epidemiologie
- Sociální lékařství
- Základní schopnosti pro vědeckou práci

OPZ II– Ochrana zdraví (3. Semestr)

- Vztah jedince, prostředí a populace Zdraví populace
- Nakažlivé nemoci
- Vlivy životního prostředí

OPZ III – Podpora zdraví (9. semestr)

- Životní styl jednotlivce
- Veřejné informační kampaně
- Systémový boj proti závislostem
- Preventivní intervence

OPZ IV – Veřejné zdravotnictví (10. semestr)

- Zdravotnické právo
- Ekonomie zdravotní péče
- Systémy řízení kvality

Veřejné zdraví jako kombinace výzkumných disciplín

Sociální lékařství

- Vztah jedince, prostředí a populace
- Předmětem zájmu je populace (ne jednotlivec)
  - Zdravotní stav i potřeby vůči zdravotnictví
- Integruje poznatky epidemiologie, demografie, sociologie, psychologie
- Cíl je poznat zdravotní stav populace a její potřeby

Epidemiologi e

- Vědní obor nebo metoda práce?
- faktory ovlivňující zdraví a nemocnost obyvatelstva
- Opírá se o statistické metody a statistické důkazy
- Cílem je pochopit okolnosti vzniku a šíření nemoci a intervenovat

Preventiv ní medicína

- Primární prevence
  - Odstranění rizikových faktorů
  - Vychází z informovanosti a celospolečenských opatření
- Sekundární prevence
  - včasná diagnostika nemoci,
  - opatření dřív, než se projeví symptomy
- Terciární prevence
  - Omezení progresu nemoci
  - Zmírnění dopadů nemoci na jednotlivce

Hygien a

- Vliv okolí na zdraví jednotlivce
  - Potravinová bezpečnost
  - Hygiena provozů
  - Epidemiologická opatření
- V užším slova smyslu řada praktických činností
  - Nakládání s odpady
  - Osobní hygiena
  - Sterilizace
  - Bezpečnost pacienta
  - Organizační opatření na úrovni poskytovatele zdravotních služeb

Veřejná politika

- Zdraví ve všech politikách
- Právní a ekonomická opatření k ochraně a podpoře zdraví populace
- Na úrovni globální, národní i lokální

Management zdravotních služeb

- Organizace zdravotní péče za účelem efektivního a kvalitního poskytování zdravotní péče

Ekonomi e

- Každá společnost má omezené zdroje
- Healthcare rationing – Využití zdrojů společnosti tam, kde jsou potřeba nejvíce
- Cílem je tzv. „cost benefit“ poměr ceny a výkonu

Zdravotnické právo

- Dopadá na všechny zúčastněné
  - Pacienty
  - Zdravotníky
  - Poskytovatele (nemocnice)
  - Pojišťovny
- Cílem je funkční a transparentní systém, kde každý ví, jak postupovat a na koho se obrátit.

Veřejné zdravotnictví

- Integruje vše, směrem k co nejfunkčnějšímu celku
  - Medicína, Právo, Ekonomie

Vyhledávání v informačních zdrojích Masarykovy univerzity

Klíčové slovo

Nové kapitoly ze sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví

Hledání

[Základní vyhledávání](#) [Rozšířené vyhledávání](#) [Historie hledání](#)« **Upřesnit výsledky**

Aktuální vyhledávání

Najdi všechny zadané termíny:

Nové kapitoly ze sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví

Rozšiřující podmínky

Hledat také v plných textech článků Používání ekvivalentních předmětů

Omezit na

- Plný text
- Recenzované
- Katalog MU

Od: Datum publikování Do:

[Zobrazit další](#)

Typy zdrojů

- Všechny výsledky
- eKnihy (92)
- Akademická periodika (49)
- Knihy (1)

[Zobrazit další](#)

Téma >

Publikace >

Výsledky hledání: 1 - 10 ze 142

Relevance Možnosti stránky Sdílet

1. **Nové kapitoly ze sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví**

eKniha

By: Čeledová, Libuše; Holčík, J. Series: Učební texty Univerzity Karlovy. Edition: 1. vydání. Praha : Charles University in Prague, Karolinum Press. 2017. eBook. Language: Czech , Databáze: eBook Collection (EBSCOhost)

Témata: SOCIAL SCIENCE / Popular Culture; POLITICAL SCIENCE / Public Policy / Cultural Policy; SOCIAL SCIENCE / Anthropology / Cultural & Social; Social medicine--Textbooks; Public health--Textbooks

Full Text Finder Plný text PDF citace PRO [+Uložit do Citace PRO \(Import to Citace PRO\)](#) Plné stažení

[Obsah](#) [Nejrelevantnější stránky z této eKnihy](#)2. **Nové kapitoly ze sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví / Libuše Čeledová, Jan Holčík a kolektiv**

Kniha

By: Čeledová, Libuše. Praha : Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2017 203 stran : ilustrace Language: Czech, Databáze: Katalog Masarykovy univerzity

Témata: péče o zdraví; sociální lékařství -- Česko; sociální lékařství; veřejné zdravotnictví -- Česko; veřejné zdravotnictví; zdraví a nemoc; zdraví; zdravotní péče; health and disease; health care; health; public health service -- Czechia; public health service; social medicine -- Czechia; social medicine; učebnice vysokých škol; textbooks (higher)

Full Text Finder citace PRO [+Uložit do Citace PRO \(Import to Citace PRO\)](#) [Zobrazit záznam z katalogu!](#) [OBALKY KNIH](#) [Obsahy](#)

Místo	Popis	Stav
Knihovna univ. Kampusu		Není k dispozici

[Zobrazit další \(2\)](#)3. **Sociální lékařství a veřejné zdravotnictví pro studenty zubního lékařství**

eKniha

By: Čeledová, Libuše; Holčík, J. Series: Učební texty Univerzity Karlovy. Edition: Vydání první. Praha : Charles University in Prague, Karolinum Press. 2018. eBook. Language: Czech , Databáze: eBook Collection (EBSCOhost)

Témata: POLITICAL SCIENCE / Public Policy / Social Security; POLITICAL SCIENCE / Public Policy / Social Services & Welfare; Health insurance; Public health; Social medicine; Medical policy--European Union countries

Full Text Finder Plný text PDF citace PRO [+Uložit do Citace PRO \(Import to Citace PRO\)](#) Plné stažení

[Obsah](#) [Nejrelevantnější stránky z této eKnihy](#)

MUNI
MED

Veřejné zdravotnictví

Zdravotní péče (service delivery)

Primární péče

Základní péče, založená na návštěvách a vyšetřeních

Sekundární péče

Akutní péče a krátkodobé hospitalizace

Terciální péče

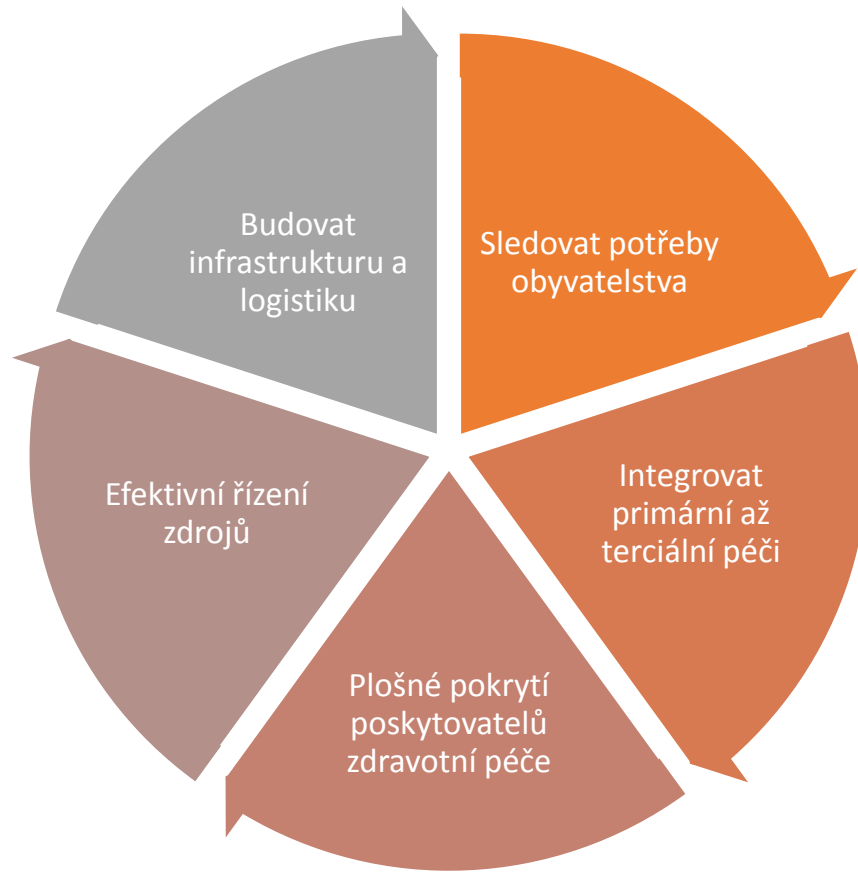
Vysoce specializovaná péče

Komunitní péče*

Prevence, vlastní sociální prostředí, Často považovaná za součást primární péče

1. K efektivní organizaci zdravotní péče je potřeba

2. Lidské zdroje ve zdravotnictví musí být

Dostupné

Plánovat potřeby dlouho do budoucna

Investovat do vzdělávání i retence

Kompetentní

Vzdělání

Kompetenční rámec profesí a specializací

Produktivní

Odpovídající vybavení

Podpora ze strany dalších profesí
Efektivní řízení

3. Informace

Informace o zdraví a zdravotnictví

Determinanty zdraví;
Zdraví a zátěž populace
Výkonnost zdravotnických systémů;

Informace o společnosti

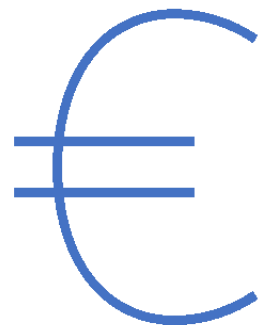
Očekávání společnosti
Hodnoty společnosti

4. Zdravotnické prostředky, léky a technologie

- Účinnost
  - Vědecky ověřené výsledky
- Bezpečnost
  - Přínosy převažují nad vedlejšími účinky
- Efektivita a nákladová efektivita
  - Levné v porovnání s jinými metodami

5. Financování

Minimalizovat potřebu přímých (out of pocket) plateb za nezbytné výkony

Transparentnost a odpovědnost ve finančních tocích

6. Vedení a řízení

Veřejná politika

- Priority, Strategie, Řízení

Dohled

- Zpracování informací a zpětná vazba

Spolupráce s dalšími sektory

- Napříč sektory – Integrovaný záchranný systém, Systém sociální péče

Právní normy

- Omezující i motivující

Systémovost

- Redukce duplicit a neúčelných nákladů

Odpovědnost

- Transparentní rozhodovací procesy, odpovědnost jednotlivců

Podmínky poskytování zdravotních služeb

Kdo poskytuje zdravotní služby?

Zdravotnický pracovník

- Odborná/specializovaná způsobilost
- Zdravotní stav
- Bezúhonnost
- ... členství v komoře (?)

Poskytovatel

- Personál
- Prostory
- Technické a věcné vybavení
- Oprávnění od Kraje
- ... a smlouva s pojišťovnou (?)

MUNI
MED

Děkuji za pozornost